

Brčko: Grad u kojem se zapošljava po nacionalnom ključu

25. prosinca 2020.

Sava je u Brčkom plovna 260 dana, a svugdje oko smještene su plodne oranice. Prema nekim procjenama brčanska ravnica je najplodnija zemlja u cijeloj BiH. Među ljudima vlada mir. Izgrađene su i crkve i džamije. Svatko može ići gdje želi. Ljudi su se međusobno povezali. Probleme stvara politika

Piše: Anto PRANJKIĆ

Na krajnjem sjeveru Bosne i Hercegovine smjestio se nekadašnji grad-slušaj, područje za koje u Daytonu nije bilo rješenja. Srbi su ga osvojili ratnim putem, Bošnjaka je bilo najviše, a Hrvati su bili vlasnici najviše zemlje. I kako u takvim uvjetima i komu dati taj samo 1% veliki, dio teritorija BiH. Pogotovo što se radi o strateški i zemljopisno jednom od najvažnijih gradova u BiH. Brčko je prije rata bio šesti grad po veličini u BiH prema posljednjem prijeratnom popisu stanovništva održanom 1991. godine. Kako se zbog činjeničnog stanja niti stranci u Daytonu nisu mogli drugačije dogovoriti proglasili su područje distriktom međunarodne zajednice. Takva tvorevina u početku nikomu nije odgovarala. Ljudi su se bojali kako će se donedavno tri zaraćene strane odjedanput slagati i zajednički donositi prosperitet.

Prelazimo rijeku Savu i ulazimo u samo središte grada. Policajac nas je prepoznao i uz uobičajene preglede dokumenata uputio gdje možemo popiti kavu i malo se osvježiti. Kaže, kako će u Brčkom biti danas gužva, jer iako ih nema baš nešto, stranci se ovih dana razmire po gradu, pa onda normalnom čovjeku ne daju disati:

-A i ova korona? Kad će već jednom otići: ovako mučimo se i mi i putnici. Ništa, sretno, kaže policajac onako sebi u bradu i upućuje nas da krenemo dalje.

Tek što smo krenuli vidimo glavnu gradsku zgradu.

-Tu stoluje Vlada, a preko puta su službe. Nitko prije 20 godina nije vjerovao da će ovaj projekt uspjeti, a u osnovnim stvarima je uspio. Ljudi su se pomirili. Zajedno žive. U Brčkom će ti Hrvat više pomoći Srbin ili Bošnjak. Hrvat si samo problem, samo konkurencija, kaže naš prijatelj Josip i objašnjava kako je ovdje sve po nacionalnom ključu. Točno je određeno iz kojega će naroda tko zauzeti koje radno mjesto. Sve mora biti po nacionalnom ključu, a onda Hrvat nije problem Bošnjak ili Srbin nego samo Hrvat, jer mu je samo Hrvat konkurencija za sve.

Prema nepisanim pravilima u Brčkom se u procesu zapošljavanja poštuje pravilo dva Srbina, dva Bošnjaka i jedan Hrvat. Rekli bismo nepravedno.

-Štitite, to je dobro. Nema nas niti za taj jedan posto. I kad bi se svi naši Brčaci zapošljavali i svi iz obližnjih sela gradačačke i srebreničke općine, opet nas nema dovoljno, kaže Josip i napominje da, iako na prvu izgleda kako se u Brčkom lako zaposliti i dobiti veliku plaću, naglašava da nije tako.

-Ovdje je pravilo stranačka iskaznica. Ako nisi član stranke kao da te nema: Ne, samo u procesu zapošljavanja nego u ničemu, kaže on, a mi ga hrabrimo činjenicom kako su se nedavno održali izbori i kako će sada vjerojatno biti bolje.

-Ne može biti bolje. Kada je Supervizor nametnuo vlast u Skupštini distrikta bilo je sedam zastupnika iz tri političke stranke s hrvatskim predznakom i jednim neovisnim zastupnikom, na pretprošla dva izbora bilo je pet, a poslije ovih izbora u Skupštini će od 31 sjediti samo tri Hrvata i to sva tri iz HDZ BiH. Prije izbora na mjesec dana su kao našli neki krimen Peji Mendešu iz HSS koji je jedini mogao osvojiti jedan mandat, ali u jeku samih izbora čovjeka su smjestili iza brave, a cijelo Brčko priča o kupovini glasova poštom. I svi znaju tko je gdje i kome išao i slao pisma s glasačkim listićima, ali platio je onaj koji smeta a ne koji najviše radi zlo, razočarano govori Josip.

Pitamo ga, kako on, koji živi s druge strane rijeke Save to sve zna.

-Ma, ja sam ti rođen u jednom obližnjem selu i moj brat i danas živi na ovom području. Mi iz Gunje i ljudi odavde smo jedan narod. Neki ljudi iz Brčkog u Gunji imaju njive. Sve se zna. Nije teško, a kriminal i korupcija koji cvjetaju u Brčkom se prelamaju i na nas, kaže Josip.

Sava je u Brčkom plovna 260 dana, a svugdje okolo smještene su plodne oranice. Prema nekim procjenama brčanska ravnica je najplodnija zemlja u cijeloj BiH. Među ljudima vlada mir. Izgrađene su i crkve i džamije. Svatko može ići gdje želi. Ljudi su se međusobno povezali. Probleme stvara politika, jer političari iz različitih naroda pokušavaju zavađati, ali to im u zadnje vrijeme ne pomaže:

-Imamo naše nogometne klubove i tražimo igrače koji znaju igrati. Naš je klub jedan od boljih u distriktu, ali samo zbog činjenice što u njemu igraju igrači koji znaju igrati i što mi ne postavljamo uvjete iz kojega su naroda, a i oni znaju da igraju ispod šahovnice, kaže čelnik jednog nogometnog kluba koji je tražio da ostane neimenovan.

U Brčkom cvate gospodarstvo. Od prije dvadesetak godina tu ozbiljne stvari radi Agrana Group, međunarodna korporacija koja proizvodi ulje i šećer. Rašireni su po cijelom svijetu, ali zapošljavaju i stotine radnika. Diješe za ovdašnje prilike dobre i plaće, kaže Huso i objašnjava zašto je Brčko financijski neovisno i jako.

-Samo pogledajte naš zemljopisni položaj. U blizini smo Vinkovaca i Osijeka, Nije niti Beograd daleko, Tuzla nekih 50 kilometara. Sava protječe kroz grad. Tu je i željeznica, koju će valjda modernizirati. Imamo mnogo kvalitetnih obrazovanih ljudi. Imamo sve što nam treba, ali..., naglašava Huso nemamo poštenja, pa nam djeca odlaze. Neki ostavljaju i dobre plaće u institucijama vlasti i idu kopati kanale u Njemačku samo da ovo ne gledaju.

-Nisu djeca glupa na televiziji cijelo vrijeme govore kako je dobro, a dobro je samo njima. I ne stide se. Voze skupocjene automobile. Na dobre pozicije zapošljavaju članove obitelji i što je najgore: više im nitko ništa ne može.

U samom centru grada smještena je i brčanska Gradska knjižnica. Ona neprekidno djeluje stotinjak godina. Tu su, kažu Brčaci, mnogobrojni spisi, mnogo je pameti iskorišteno da bi se sve te stvari napisale, ali zabadava jer to nitko ne koristi.

Nekada su Brčko zvali „Ogled za ugled“. Danas, kažu Brčaci, to je ogled za manipulacije, malverzacije i sve druge ružne stvari. No, ljudi koji su ostali živjeti u Brčkom ipak ne gube nadu. Vjeruju u bolje i ljepše sutra u nekadašnjem gradu- slučaju, a danas mjestu gdje se može živjeti i zaraditi, a pri tom mora biti „debelih živaca“ i gledati „svoja posla“.